

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА  
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**БЕРДАҚ НОМИДАГИ ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ  
УНИВЕРСИТЕТИ**

**ЮРИДИКА ФАКУЛЬТЕТИ**

# **СЕМИНАР**

**Мавзу: Ижро иши юритишни қўзғатиш**

**Таёрлаган: Опаева Б.**

**Қабул қилган: Нажимов М.**

**Нукус – 2010**

Суд ижрочиси ижро ҳаракатларини амалга оширишга ижро иши юритишни қўзғатганидан кейингина киришади.

**Ижро иши юритишни қўзғатиш** ижро иши юритишнинг мустақил босқичи бўлиб, унинг вазифаси суд органлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этишда мажбурлов чораларини қўллашнинг қонунийлигини таъминлашдир. Ижро иши юритишни қўзғатиш босқичи қуйидаги ҳаракатларни қамраб олади: ундирувчига ёки унинг вакиллига ижро ҳужжатини топшириш, уни суд ижрочисига ижро учун тақдим этиш ва ижро иши юритишни қўзғатиш ёки ижро иши юритишни қўзғатишни рад этиш тўғрисида қарор чиқариш. Ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисидаги масалани ҳал этиш суд ижрочисининг ваколатига киради. Суд ижрочиси ижро ҳужжатини, ижрога топшириш муддати ўтмаган ва мазкур ҳужжат қонун томонидан унга қўйиладиган талабларга мувофиқ бўлса, ижро учун қабул қилиб олиши ва ижро иши юритишни қўзғатиши шарт. Агар қонун ҳужжатларида ижро ҳужжатларининг айрим турларига мажбурий иловалар назарда тутилган бўлса, улар суд ижрочисига ижро ҳужжати билан бирга тақдим етилиши керак.

Шундай қилиб, ижро иши юритишни қўзғатиш учун қуйидагилар зарур:

1. ижро ҳужжатини ундирувчи томонидан суд ижрочисига тақдим етилиши;
2. ижро ҳужжатини суд ижрочиси томонидан қабул қилиниши ва ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисида қарор чиқариш.

**Ижро иши юритишни қўзғатиш** суд ижрочисига ижро ҳужжатини тақдим этиш ва суд ижрочиси томонидан ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисида қарор чиқаришдан иборатдир. Ижро ҳужжатини ижрога топшириш ундирувчининг еркига боғлиқ бўлиб, ижро ҳужжатини мажбурий ижрога тақдим этиш ёки тақдим етмаслик масаласини ундирувчининг ўзи ҳал қилиш ҳуқуқига эга. Аммо айрим ҳолларда ижро ҳужжати суд ижрочисига келиб тушиши ундирувчининг еркига боғлиқ бўлмай, суд ёки ижро

хужжатини берган бошқа орган уни мажбурий ижро этиш учун тўғридан тўғри суд ижрочилари бўлимига юбориши мумкин.

Суд ижрочиси ижро хужжатини суд ёки бошқа органдан ёхуд ундирувчидан (агар ижро хужжатини ижрога топшириш муддати ўтмаган ва мазкур хужжат Ўзбекистон Республикаси “Суд хужжатлари ва бошқа органлар хужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонунининг 8-моддасида назарда тутилган талабларга мувофиқ бўлса) ижро учун қабул қилиб олиши ва ижро иши юритишни қўзғатиши шарт.

Ундирувчи томонидан ижро хужжатларини ижрога топшириш муддатларига риоя қилинишини ижро иши юритишни қўзғатиш масаласини ҳал этишда суд ижрочиси томонидан текшириб чиқилиши лозим бўлган енг биринчи шартдир.

Агарда ижро хужжатини ижрога топшириш муддати ўтмаган ва мазкур хужжат Ўзбекистон Республикаси “Суд хужжатлари ва бошқа органлар хужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонунининг 8-моддасида назарда тутилган талабларга мувофиқ бўлса, суд ижрочиси ижро хужжатини олган кундан эътиборан уч кундан кечиктирмай ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисида қарор чиқаради.

Суд ижрочиси ижро ишини юритишни қўзғатиш тўғрисидаги қарорда ижро хужжатидаги талабларни ихтиёрий равишда бажариш учун ижро иши юритиш қўзғатилган кундан эътиборан кўпи билан беш кун муддат белгилайди ва қарздорга белгиланган муддат тугагандан кейин ижро хужжатидаги талаблар, ундан ижро йиғими, қарздорга суд ижрочиси томонидан солинадиган жарималар, шунингдек ижро харажатлари ундирилган ҳолда мажбурий ижро етилиши тўғрисида маълум қилади.

Ижро ишини қўзғатиш тўғрисидаги қарорда қуйидагилар кўрсатилиши керак:

- 1) қарор чиқарилган сана ва жойи;
- 2) қарор чиқарган шахснинг лавозими, фамилияси, исми, шарифи;
- 3) қарор қайси ижро ишини юритиш юзасидан чиқарилганлиги;

- 4) қарор орқали ҳал қилинадиган масала;
- 5) суд ижрочиси қарор қабул қилишда амал қилган қонун ва бошқа қонун ҳужжатларига ҳавола қилинган асослар;
- 6) кўрилаётган масала бўйича хулоса;
- 7) қарор юзасидан шикоят бериш ёки протест келтириш тартиби ва муддати.

Жазо тариқасида жарима тайинлаш тўғрисидаги ҳукмга асосан берилган ижро варақасига асосланиб ижро иши қўзғатилганда ихтиёрий ижро этиш учун муддат ҳукм қонуний кучга кирган кунидан бошлаб бир ой белгиланади.

Ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисидаги қарор нусхаси у чиқарилган куннинг ертасидан кечиктирмай ундирувчига, қарздорга, шунингдек, ҳужжати ижро этилиши лозим бўлган суд ёки бошқа органга юборилади.

Суд ижрочиси ундирувчининг аризасига биноан ёки ўз ташаббуси билан мулкый ундирув бўйича ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисида қарор чиқариш билан бир вақтда қарздорнинг мол-мулкани рўйхатга олиб, уларни хатлашга ҳақли бўлиб, бу ҳақда мазкур қарорда кўрсатиб ўтади.

Ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисидаги қарор устидан шикоят бериш ёки протест келтириш мумкин.

Ижро ҳужжатини ижро этиш жараёнида ижро ҳужжатидаги талабларнинг аниқ емаслиги ёки қарама қаршилиқларга эга эканлиги аниқланиши мумкин.

Бундай ҳолатларга мисол сифатида куйидагиларни кўрсатиш мумкин: ижронинг услуги ва тартиби аниқ кўрсатилмаган; ундирувчига олиб берилиши лозим бўлган предметларнинг ўзига хос белгилари кўрсатилмаган; суд бир неча шахснинг мулкка эгаллик ҳуқуқини тан олиб, лекин мулк эгаларининг ҳар бирининг мулкдаги ҳиссаси миқдорини кўрсатмаган ва бошқалар.

Ижрога топширилган ижро ҳужжатидаги талаблар ноаниқ бўлган

тақдирда суд ижрочиси ижро ҳужжатини бериш учун асос бўлган суд ҳужжати ёки бошқа орган ҳужжатини, шунингдек, қонунга кўра ижро ҳужжати ҳисобланадиган ҳужжатни тушунтириб беришни сўраб ижро ҳужжатини берган суд ёки бошқа органга ариза билан мурожаат қилишга ҳақли.

Ижро ҳужжатини берган суд ёки бошқа орган суд ижрочисининг мурожаати келиб тушган кундан эътиборан ўн кунлик муддат ичида уни кўриб чиқади ва ижро ҳужжатини бериш учун асос бўлган ўзи қабул қилган суд ҳужжати ёки бошқа орган ҳужжатининг, шунингдек қонунга кўра ижро ҳужжати ҳисобланадиган ҳужжатнинг мазмунини ўзгартирмаган ҳолда унга тушунтириш беради. Суд ижро ҳужжатига тушунтириш бериш тўғрисида ажрим чиқаради, ижро ҳужжатини берган бошқа орган эса қарор чиқаради.

Ижро иши юритиш бир суд ижрочисидан бошқа суд ижрочисига олиб берилганда, ижро ишини қабул қилган суд ижрочиси уни олгач уч кундан кечиктирмасдан ишни ўз иш юритишига қабул қилиш ҳақида қарор чиқаради. Қарорнинг нусхаси у чиқарилган куннинг ертасидан кечиктирмай ундирувчига, қарздорга ва ижро ҳужжатини берган суд ёки бошқа органга юборилади.

Туман (шаҳар) суд ижрочилари бўлимида бир қарздорга нисбатан икки ёки ундан ортиқ ижро иши кўзғатилган бўлса, улар бир ижро ишига бирлаштирилиши лозим. Катта суд ижрочисининг топшириғига кўра ижро ишларини ўз иш юритишига қабул қилган суд ижрочиси уларни бирлаштириш ҳақида қарор чиқаради.

Агар ижро ҳужжати ижрога топшириш муддати ўтказилиб юборилган бўлса ёки Ўзбекистон Республикаси “Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонунининг 5-8 моддаларида назарда тутилган талабларга мувофиқ бўлмаса, суд ижрочиси ижро ҳужжатини олган кундан эътиборан уч кунлик муддат ичида ижро иши юритишни кўзғатмасдан қайтариб юборади.

Ижро ҳужжатини қайтариб юбориш тўғрисида қарор чиқарилади,

унинг нусхаси қарор чиқарилган куннинг ертасидан кечиктирмай ундирувчига, ижро ҳужжатини берган суд ёки бошқа органга юборилади.

Ижро ҳужжатини қайтариб юбориш тўғрисидаги қарорда суд ижрочиси “Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонунининг 5-8 моддаларида назарда тутилган қайси талаблар бузилганлигини кўрсатади.

Ижро ҳужжатининг йўл қўйилган нуқсонларни бартараф қилиш учун қайтариб юборилиши бундай нуқсонлар бартараф қилинганидан кейин ижро ҳужжатини суд ижрочисига иккинчи марта умумий тартибда юбориш учун тўсқинлик қилмайди.

Ижро ҳужжатини қайтариб юбориш тўғрисидаги қарор устидан судга шикоят бериш ёки протест келтириш мумкин.

## Махсус адабиётлар

1. Валеев Д.Х. Исполнительное производство: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2008.

2. Валеев Д.Х. Комментарий к Федерал'ному закону “Об исполнительном производстве” : научно-практический с постатейными материалами. – СПб.: Питер, 2003, 2004.

3. Исполнительное производство. – 3-е изд., доп. и перераб. / Под ред. Я.Ф.Фархтдинова. – СПб.: Питер, 2004.

Исполнительное производство. Практикум для старших судебных приставов:  
Учеб.пособие / Отв. ред В.В.Ярков. – М., 2000.